

על הנבחרות האנושית

ממשבר האוטונומיה המודרנית אל תודעת המפגש

סיכום תשתית רעיונית: מבוא ושני הפרקים הראשונים

מפת הדרכים של החיבור: מהאוניברסלי אל הפרטיקולרי

בטרם נדון בהיסטוריה ובתיאולוגיה,
עלינו לבסס את נקודת המוצא:
האדם אינו מתחיל מעצמו. הוא
מתחיל מן הרגע שבו הוא נקרא.

שלב א': האדם כנבחר (מוקד מצגת זו)

התשתית האקזיסטנציאלית
של הקיום האנושי
מעצם בריאתו.

שלב ב': האומה הנבחרת

הופעת הנבחרות בממד
ההיסטורי והתודעתי
(יציאת מצרים, הר סיני).

שלב ג': נבחרות פרסונלית ומעמדית

משה רבנו, מוסד הנבואה
ומלכות בית דוד.

שלב ד': נבחרות במרחב ובזמן

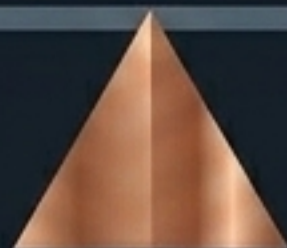
משבר חטא העגל, בניין
המקדש ומעגל
המועדים.

הפרדוקס העתיק מול האשליה המודרנית

חירות מוחלטת

נקודת המוצא המודרנית:
האדם במרכז כישות אוטונומית.
החירות היא נקודת האפס
שממנה נגזרת המשמעות.

הסטת הפרדיגמה

לא האדם מכונן את עצמו
באמצעות בחירתו. האדם
מתכוונן מתוך היותו נבחר.
הוא נשוא בחירתו של אלוהים.

דטרמיניזם ותלות

האם האדם הוא בובה על חוט
במציאות שנקבעה מראש על
ידי תנאים פיזיקליים, גנטיים
או בורא כול-יכול?

הסטת הפרדיגמה: מבוחר לנבחר

המודל התיאולוגי (האדם הנבחר)		המודל המודרני (האדם הבוחר)
<ul style="list-style-type: none">הבחירה האנושית מבטאת את הערך שכבר קיים מתוקף היותו נבחר.	מקור המשמעות	הבחירה האנושית יוצרת את הערך יש מאין.
<ul style="list-style-type: none">היענות לפנייה. עמידה בתוך מערכת יחסים.	טיב החירות	אוטונומיה בלתי מוגבלת, נטולת עוגן.
<ul style="list-style-type: none">האדם ניצב 'לפני ה'. מוכר, נראה ונקרא.	נקודת ההתחלה	האדם ניצב מול עצמו ומול העולם הפיזי.
<ul style="list-style-type: none">האדם משמעותי ולכן הוא בוחר.	המסקנה	האדם בוחר כדי להיות משמעותי.

אנטומיה של נבחרות: הרבה מעבר לידיעה

היענות

הפנייה האלוהית אינה מבטלת את המרחק, אלא דורשת תגובה. האדם פועל במרחב שבו הוא נשאל – ומשיב.

אינטר-סובייקטיביות

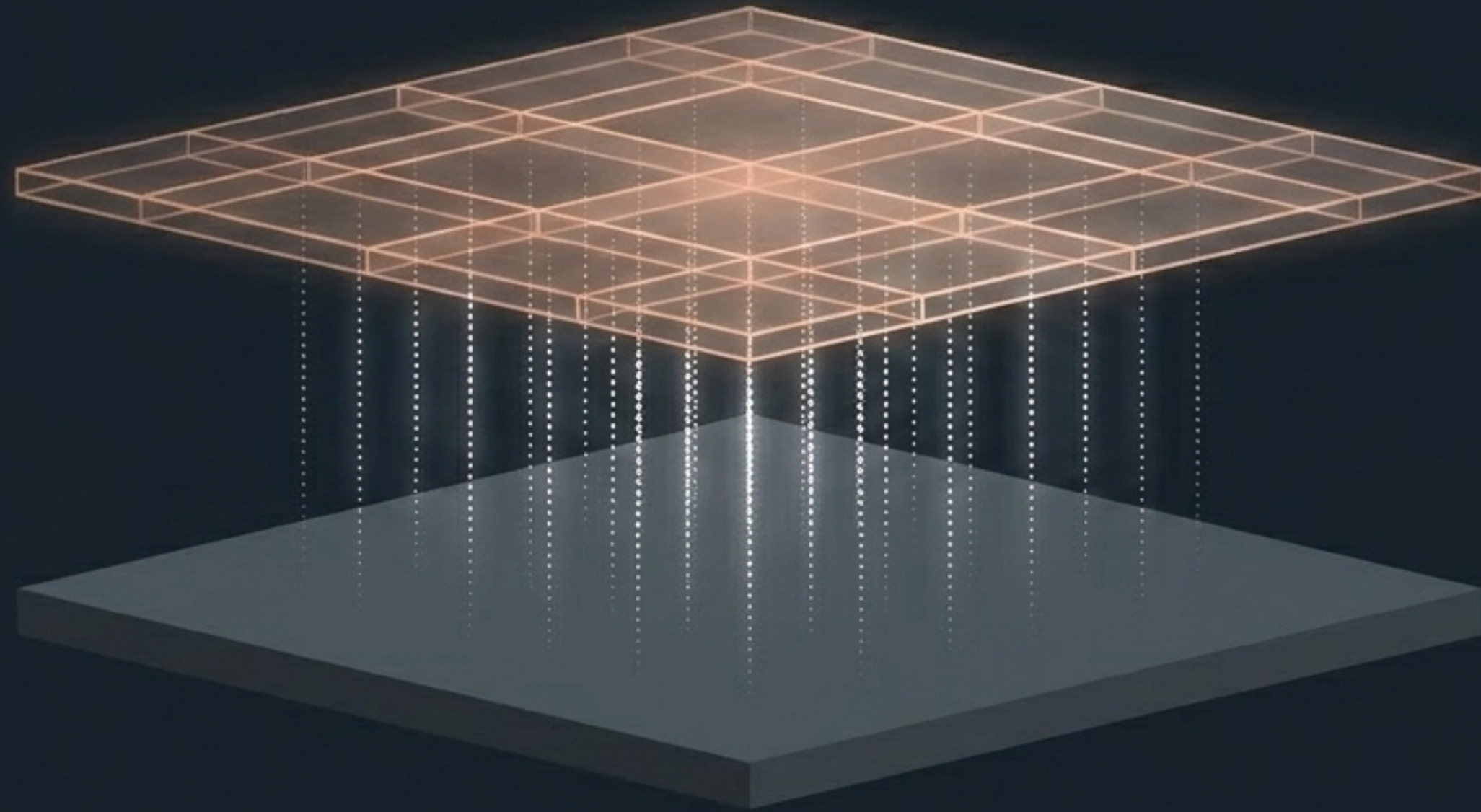
קריאה מטרימה

נְעֲשֶׂה אָדָם - בניגוד לשאר הבריאה שנידונה בציווי מוגמר (יהי אור), בריאת האדם כרוכה בשיח והתייעצות. האדם נולד אל תוך פתיחות.

הכרה והיראות

האדם אינו רק נברא, הוא נקרא במובלע מעצם בריאתו. להיות אדם פירושו להיות במצב שבו אתה נראה ומוכר על ידי סמכות עליונה.

פיצוח הפרדוקס: הכול צפוי והרשות נתונה

מישור ההשגחה והנוכחות

הכול צפוי: האדם נתון תמיד בתוך מבט בוחן. הוא מוכר ונקרא. המציאות מתעדת: עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין.

מישור ההיענות

והרשות נתונה: הפעולה של האדם בתוך המרחב הזה היא ספונטנית וולונטרית.

החירות אינה עומדת בסתירה לתלות באל – היא נובעת ממנה. רק מי שמעשיו נושאים משמעות נצחית בעיני האחר המוחלט, יכול באמת לראות בהם בחירות.

הדואליות האבסורדית של הקיום האנושי

הנבחרות האקזיסטנציאליסטית

...ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.

ההכרה האפיסטמולוגית הצרופה
שמפקיעה את מעשי האדם מחלוף
הזמן וחוקקת אותם בספר הנצח.
עמידה מתמדת מול מלך מלכי המלכים.

המלכוד הדטרמיניסטי

מאין באת - מטיפה סרוחה, ולאן אתה
הולך - למקום רימה ותולעה.

האדם לכוד במעגל הנפסזות האינסופית
של הזמן, הפיזיקה וההזדקנות.
מצד החומר, אין לאדם יתרון או משמעות.

אלוהים הוא הישות הבוחרת האולטימטיבית (אינו מושפע מדבר).
האדם הוא הישות הנבחרת האולטימטיבית.

שיא המפגש: תפילת נעילה כראי הקיום

ההתאינות

וּמֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין, כִּי הַכֹּל הֶבֶל...

ההתרוממות

אַתָּה הַבְּדִלְתָּ אֶנּוֹשׁ מֵרֵאשׁ, וַתִּכְיֶרְהוּ לְעַמִּד לְפָנֶיךָ...

ההכרה (וַתִּכְיֶרְהוּ) והעמידה (לְעַמִּד לְפָנֶיךָ) באות כאחת.
הן אלו המחלצות את האדם ממקומו הטרגי חסר הפשר,
ומכוננות אותו כנושא אחריות מול מבטו של הבוחר.
האדם מוכר מתוקף עמידתו מול האלוהים.

אנטומיה של עבדות וחירות (רבי יהודה הלוי)

עֲבָדֵי זְמַן עֲבָדֵי עֲבָדִים הֵם, עֶבֶד ה' הוּא לְבַד חֶפְשִׁי.

3. התנועה הנפשית

תנועה של תשוקה ותקווה מתמדת לחרוג אל מעבר לדטרמיניזם (על־פן אוֹחִיל לוֹ).

2. מנגנון החירות

זיהוי עצמי כנבחר על ידי אלוהים. הדרישה הקיומית לחרוג מגבולות החומר ולהיחלץ מהמעגל: חֻלְקֵי ה' אֶמְרָה נִפְשִׁי.

1. מנגנון העבדות

כניעה למערכת החומרית והדטרמיניסטית שאין לה תכלית פנימית (שעבוד אל השעבוד). מויבות לזמן ונפסדותו.

האדריכלות של ההשגחה הפרטית (על פי הרמב"ם)

מקריות (רמת הצומח והחי)

פועלים על פי חוקי טבע, אינסטינקט או מקרה מוחלט.
"העכביש שטרף זבוב אינו בגזירת ה'. אין תודעת.
אין תודעת נבחרות ולכן אין השגחה.

פוטנציאל (רמת המין האנושי)

ההשגחה חלה רק על האדם כיצור יחידאי הראוי לכך
בזכות כושרו השכלי. 'השגחה נספחת לשפע השכלי'.

מיקוד אינטנסיבי (רמת הצדיקים והנביאים)

ההשגחה פועלת באופן דיפרנציאלי וסובייקטיבי. ככל שהאדם
נענה לתודעת הנבחרות, כך ההשגחה בו מדויקת וישירה יותר.

הסינתזה: משוואת הקיום האנושי

נבחרות אינה תואר סטטי – היא יחס. והאדם אינו רק נבחר – הוא תמיד במצב שבו הוא נקרא להיענות.

המבט קדימה: מהאדם האוניברסלי אל האומה והמקדש

הנבחרות, שהתגלתה כתנאי אקזיסטנציאלי באדם הפרטי, עוברת רדוקציה והתעבות אל תוך ההיסטוריה והחומר.

• אל המרחב והזמן

בניין המקדש ומחזור הרגלים כמנגנונים לייצוב העמידה "לפני ה' לאחר השבר.

• אל הפרסונה

משה רבנו כציר התקשורת האולטימטיבי, נבחרות במיקוד אינטנסיבי.

• אל האומה

אתה בחרתנו כישות קולקטיבית חיה הפועלת בתוך ההיסטוריה ומתכוננת ביציאת מצרים והר סיני.

תשתית הקיום האנושי הונחה. כעת, בפרקים הבאים, ההיסטוריה מתחילה.